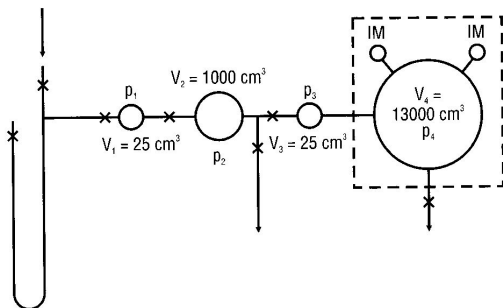

Kalibrace manometrů

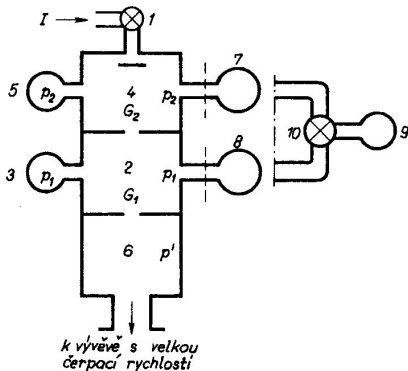
- Přímé porovnání
- Redukce tlaku
 - metody statické
 - metody dynamické
- Pomalý nárůst
- Molekulární proud

Statická expanze

$$p_n = p_1 \cdot \frac{V_1}{V_1 + V_2} \cdot \frac{V_2}{V_2 + V_3} \cdots \frac{V_{n-1}}{V_{n-1} + V_n}$$

Dynamická expanze

Obr. 5.92. Aparatura pro kalibraci vakuometrů metodou s konstantním proudem. Místo dvou vakuometrů (7, 8) je možno použít jen jeden (9) s dvoucestným kohoutem (10);
1, 10 – kohouty; 2, 4, 6 – komory;
3, 5, 7, 8, 9 – vakuometry;
 G_1 , G_2 – vodivosti otvorů mezi příslušnými komorami

J. Groszkowski: Technika vysokého vakua, SNTL, Praha 1981

$$I = G_2(p_2 - p_1) = G_1(p_1 - p')$$

$$\frac{p_2}{p_1} = 1 + \frac{G_1}{G_2} \left(1 - \frac{p'}{p_1}\right)$$

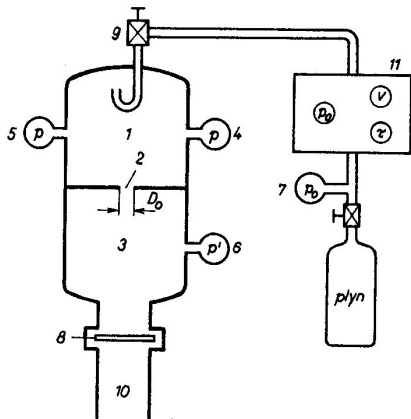
pro velkou čerpací rychlost $p' \ll p_1$

$$p_1 = \frac{1}{1 + \frac{G_1}{G_2}} p_2$$

pro $G_2 \ll G_1$

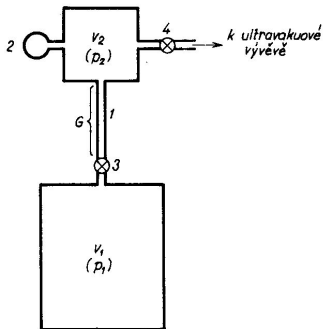
$$p_1 = \frac{G_2}{G_1} p_2$$

$$p = \frac{I}{S}$$

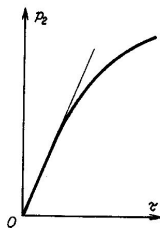
Obr. 5.93. Standardní metoda cejchování vakuometrů v oboru tlaků 10^{-1} až 10^{-5} Pa
 1, 3 – komory; 2 – kalibrovaný otvor; 4 – kalibrační (přesný) vakuometr; 5, 6, 7 – vakuometry; 8 – regulační ventil (záklopka); 9 – vypouštěcí ventil; 10 – difúzní vývěva; 11 – volumetrické zařízení

Pomalý vzrůst tlaku

Obr. 5.90. Aparatura pro kalibraci vakuometrů v oboru ultravakua metodou pomalého vzrůstu tlaku

1 – trubice se známou vodivostí G ;
2 – kalibrovaný vakuometr; 3, 4 – kohouty

Obr. 5.91. Změna tlaku v systému (o objemu V_2) během času τ

$$I = G(p_1 - p_2)$$

pro $p_2 \ll p_1$

$$I = Gp_1$$

$$I = V_2 \frac{dp_2}{d\tau}$$

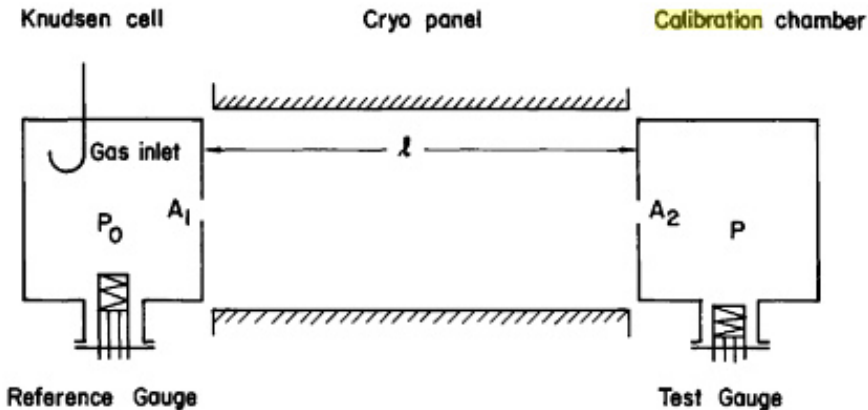
$$\frac{dp_2}{d\tau} = p_1 \frac{G}{V_2} = a$$

$$p_2 = p_0 + a\tau$$

pro $p_0 \sim 0 \text{ Pa}$

$$p_2 = a\tau$$

Molekulární proudění

A.Berman: Total Pressure Measurements in Vacuum Technology, Academic Press Inc. 1985

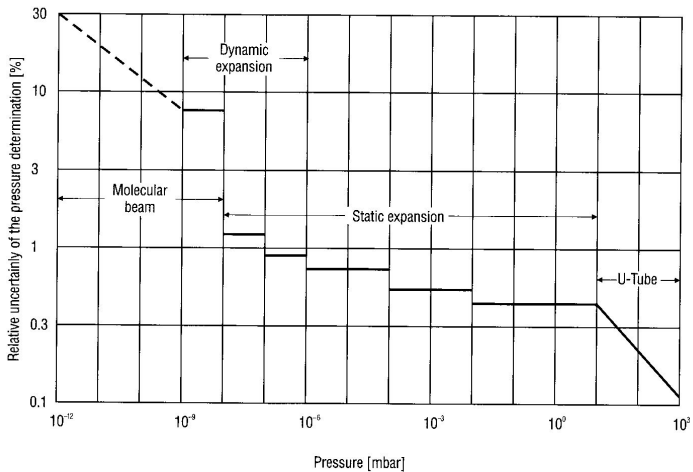
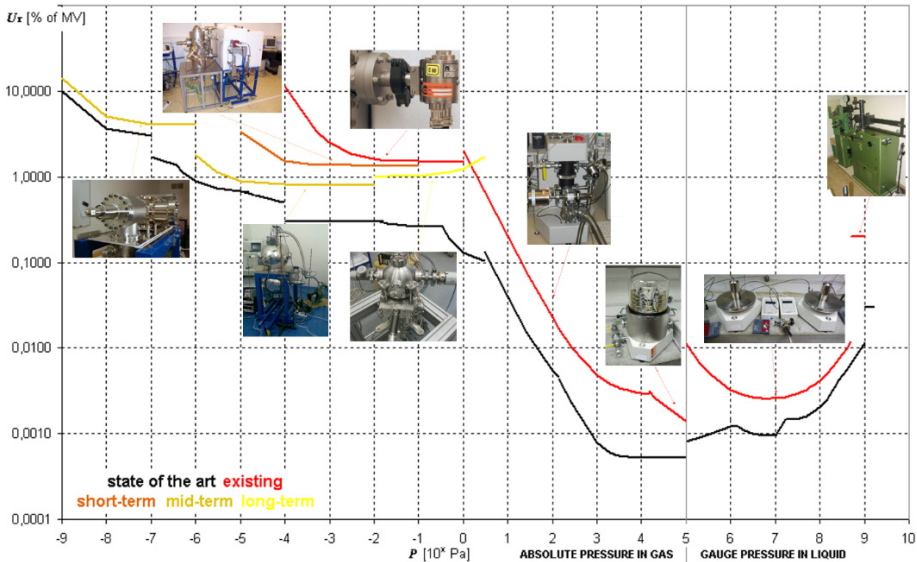

Fig. 3.17 Pressure scale of Federal Physical-Technical Institute (PTB), Berlin, (status as at August 1984) for inert gases, nitrogen and methane

firemní materiály firmy Pfeiffer

materiály ČMI

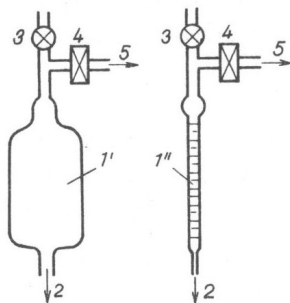
Měření proudu plynu

$$I = Sp \text{ [Pa m}^3\text{s}^{-1}\text{]}$$

$$I = G(p_2 - p_1)$$

- Pomocí průtokoměru (plovákový, elektronický)
- Pomocí prvku se známou vakuovou vodivostí
- Pomocí kalibrované byrety a pracovní kapaliny

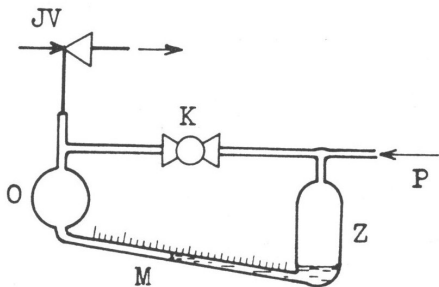
Plynová byreta

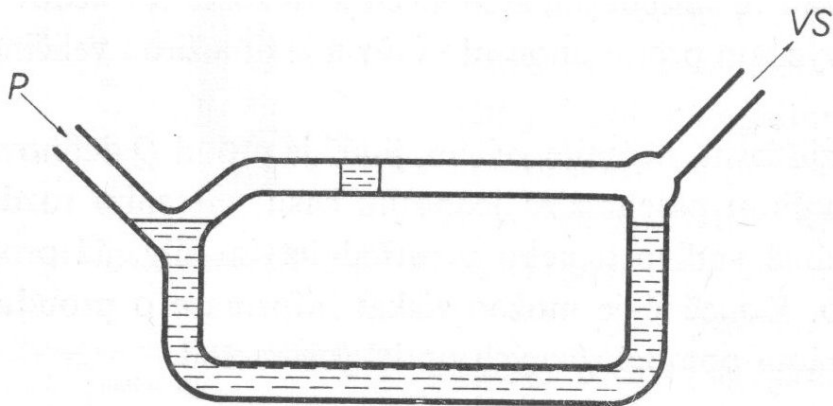
Obr. 5.94. Jednoduché zařízení na měření a přípravu určitého proudu plynu
 $1'$ – zásobník; $1''$ – trubice; 2 – k nádobě s kapalinou; 3 – kohouty; 4 – vypouštěcí kohouty; 5 – k vakuové aparatuře

Obr. 13: Plynová mikrobyreta:

M - měrná kapilára s dělením podle objemu; Z - zásobník kapaliny; O - ochranná nádobka; K - kohout (pro vyrovnání tlaků), P - přívod plynu; JV - jehlový ventil pro řízené napouštění plynu do vakua.

J.Král: Cvičení z vakuové techniky, ČVUT Praha 1996

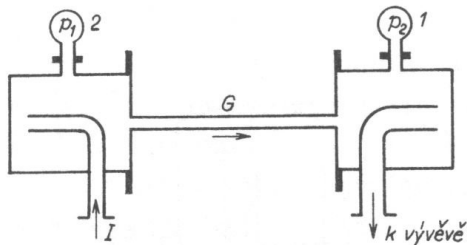

Obr. 7-43b. Měření objemu plynu cirkulující kapkou

P — vpouštěný plyn

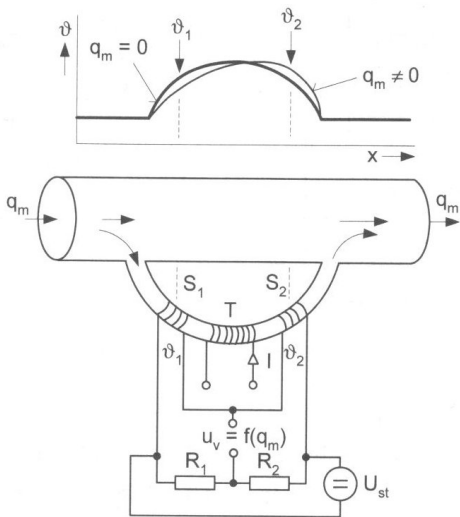
VS — vakuový systém, do něž se vpouští plyn.

Měření pomocí vodivosti

Obr. 5.95. Vakuové zařízení pro měření proudu plynu
 $I, 2$ – vakuometry; G – trubice se známou vodivostí

$$I = G(p_1 - p_2)$$

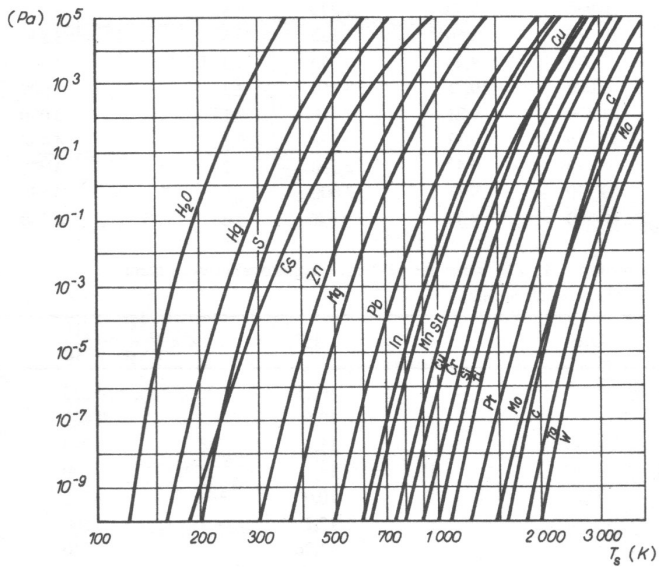
S.Ďad'o, L.Bejček, A. Platil: Měření průtoku a výšky hladiny, Ben, Praha 2005

Vakuové tuky a tmely

Druh materiálu	užití	max T [°C]	P_p [Pa] při 25 °C
maz L	zábrus	30	$10^{-5} - 10^{-7}$
maz M	zábrus	30	$10^{-3} - 10^{-5}$
maz N	kohout	30	$10^{-4} - 10^{-5}$
maz T	zábrus	110	10^{-5}
tmel Picein	spoje	60	$10^{-2} - 10^{-3}$

Vakuová hygiena

Čistota povrchů, odmašťování, vyčištěných dílů se dotýkat pouze v rukavicích.

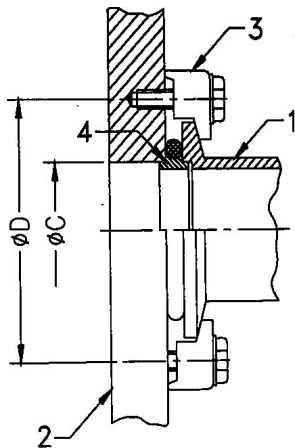
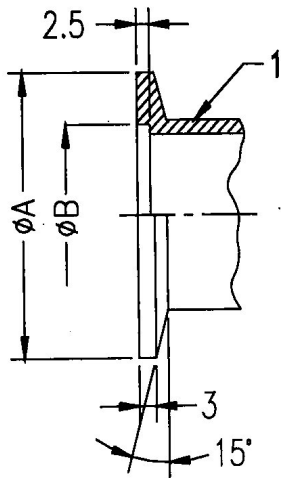

J. Groszkowski: Technika vysokého vakua, SNTL, Praha 1981

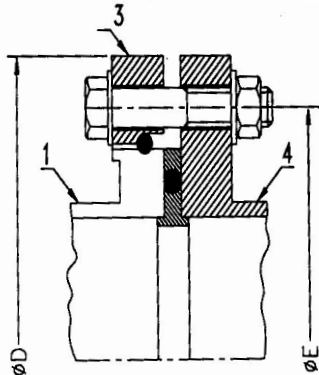
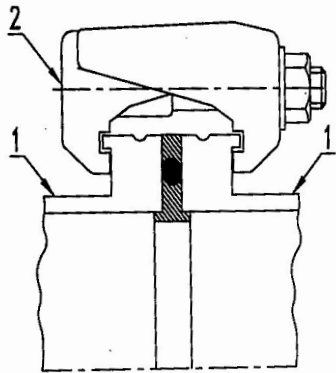
Rozebíratelné spoje

- ISO-KF (NW) - 10, 16, 25, 40, 50
- ISO-K - 63, 80, 100, 160, 200, 250, ...
- CF - 16, 25, 40, ... , 350

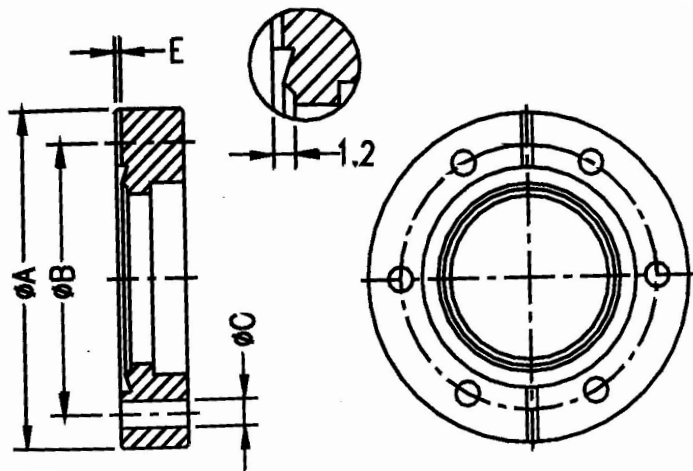
ISO-KF

ISO-K

firemní materiály firmy Pfeiffer

firemní materiály firmy Pfeiffer

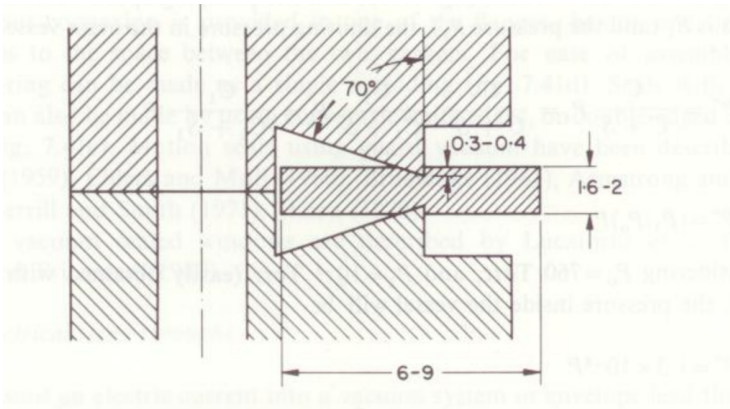
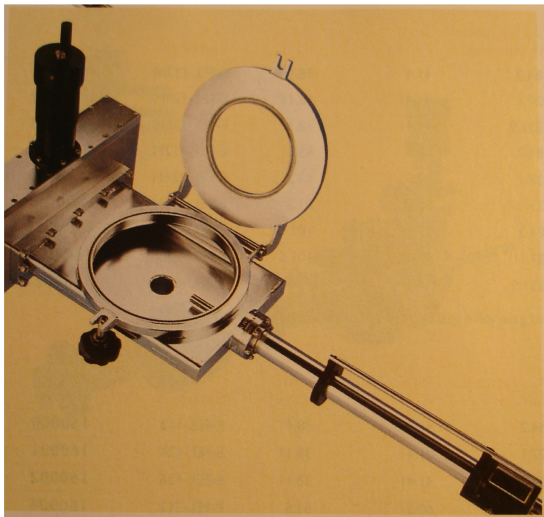

Fig. 7.39 The Conflat seal (Varian). After Wheeler and Carlson (1962).

A. Roth: Vacuum technology, Elsevier, 1990

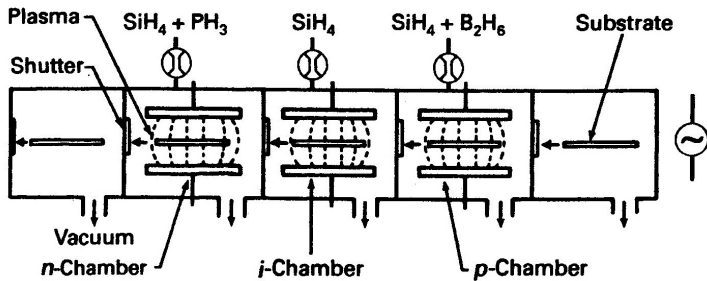
těsnění	min. tep. [$^{\circ}\text{C}$]	max. tep. [$^{\circ}\text{C}$]
elastomer		
FKM	-15	150
NBR	-25	120
silikon	-55	200
kov		
Cu	-196	200
Cu + Ag	-196	450

Load lock

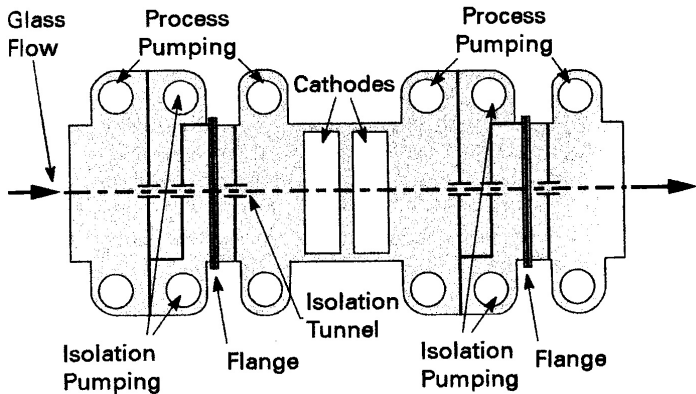
firemní materiály firmy Caburn MDC

Výroba solárních článků

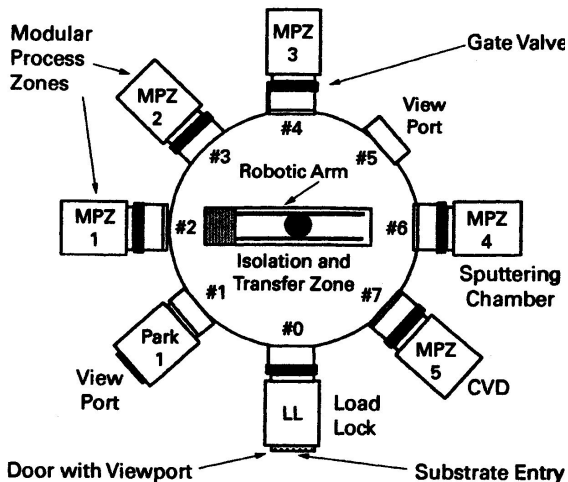
F.OHanlon: A Users Guide to Vacuum Technology, Wiley (2003)

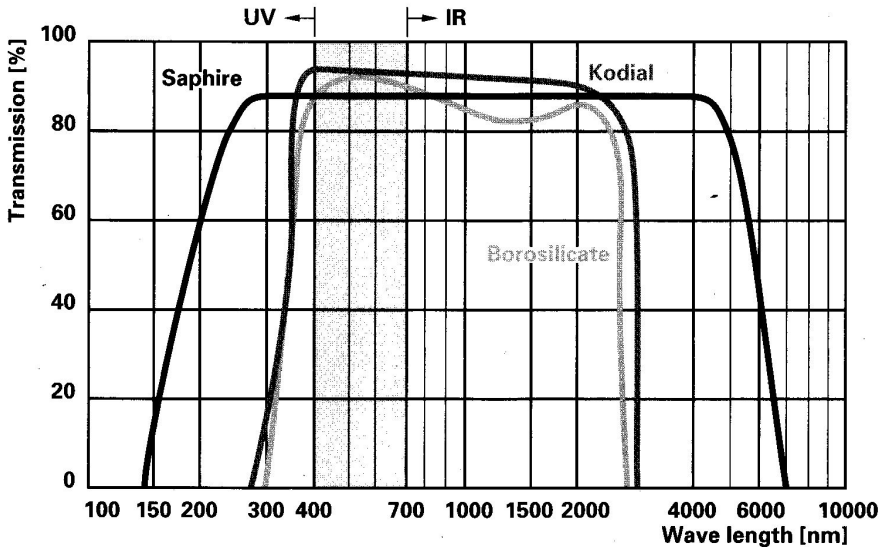
Pokovení skel

F.OHanlon: A Users Guide to Vacuum Technology, Wiley (2003)

Si - substráty

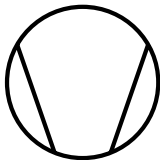

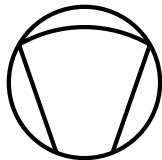
firemní materiály firmy Pfeiffer

Schémata

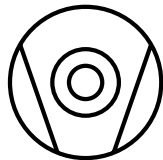
Vakuové značky norma DIN 28401

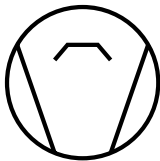
vývěva - obecný symbol

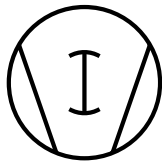
membránová vývěva

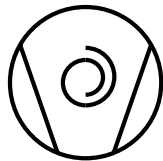
turbomolekulární vývěva

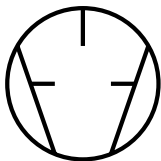
difuzní vývěva

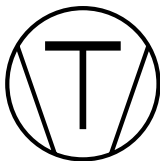
Rootsova vývěva

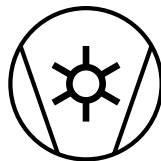
Scroll vývěva

rotační lopatková vývěva

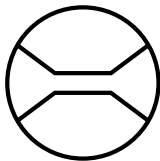
pístová vývěva

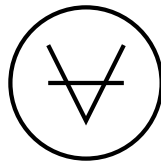
vodokružní vývěva

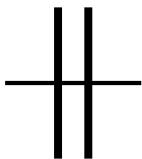
sublimační vývěva

průtokoměr

manometr

rozebíratelný spoj

flexibilní spoj

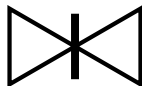
vymrazovačka

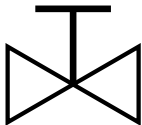
vakuová komora

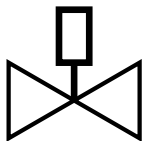
ventil - obecný symbol

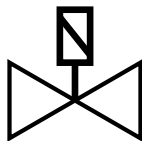
deskový ventil

ventil ovládaný ručně

pneumatický ventil

elektromagnetický ventil

Navazující přednášky:

Vakuová fyzika 2 - F6450

- Vázané plyny
- Sorpční vývěvy
 - kryogenní
 - zeolitové
 - sublimační
 - iontové
 - vypařované getry
 - nevypařované getry – NEG
- Měření ve vakuové fyzice
 - měření proudu plynu
 - měření tenze par plynu
- Konstrukční prvky vakuových zařízení - vhodné materiály, spoje,...

Praktikum z vakuové fyziky - F7541

1. Měření vodivosti vakuových spojů
2. Kalibrace Piraniho manometru
3. Graduace Peningova manometru
4. Měření parciálních tlaků
5. Měření čerpací rychlosti metodou konstantního tlaku
6. Napařování tenkých kovových vrstev
7. Kalibrace ionizačního manometru se žhavenou katodou
8. Čerpací efekt molekulového síta
9. Měření čerpací rychlosti turbomolekulární vývěvy
10. Seznámení s iontovou vývěvou